

Källuppgift Medeltiden

Kunskapskrav		
Du kan använda historiskt källmaterial för att dra underbyggda slutsatser om människors levnadsvillkor, och för då underbyggda resonemang om källornas trovärdighet och relevans.		
E	C	A
Du kan använda anpassat källmaterial för att förklara medeltida människors liv.	Du kan använda anpassat källmaterial för att resonera om likheter och skillnader i medeltida människors liv.	Du kan resonera om människors liv utifrån relevant källmaterial och jämföra med andra historiska epoker.
Du kan resonera om källors trovärdighet utifrån källkritiska kriterier.	Du kan resonera om och värdera källors trovärdighet utifrån källkritiska kriterier.	Du kan jämföra och värdera olika historiska källor och dess relevans.

I denna uppgift får du läsa tre verkliga texter från medeltiden, det enda som är ändrat i dem är att texten är översatt till svenska. Till de olika texterna finns också en kort förklaring av vilken sorts text det handlar om.

Till de olika texterna ska du besvara en rad frågor, du får självklart använda texthäftet och Digilär till din hjälp!

1. I texterna om bönderna berättas det både om *dagsverken* och *livegenskap*. Förklara eller resonera om vad det går att lära sig om böndernas liv utifrån texten. För er som siktar på en högre nivå, försök hitta något att jämföra med i tidigare historiska epoker.
2. Texten om riddarna är en hyllningssång. Varför kan Bertran de Born skrivit en sådan sång?
3. Vad kan man lära om riddarnas liv utifrån texten? För en högre nivå bör du också kunna göra en jämförelse med böndernas liv. Vilka likheter och skillnader fanns det?
4. Utifrån de *källkritiska kriterierna* på Digilär, resonera och värdera källorna. Är de trovärdiga? Är de relevanta? Motivera ditt svar!

(Texter är hämtade ur SO-S Historia)

MEDELTIDA BÖNDER

Arrendet som bönderna skulle betala till stormännen kunde bestå av avgifter och av arbete. Här är ett exempel på arrende för bönderna på klostret Hurstbourne i England. Den andra källan beskriver när en livegen bonde, tillhörande ett kloster i England frigavs. Detta var allt vanligare vid medeltidens slut.

Arbete och avgifter (ca 1050)

Här är antecknade de tjänster bönderna i Hurstbourne är skyldiga.

För varje plogland är de skyldiga 40 pence vid höstdagjämningen och 6 mått öl, och 3 mått vete till bröd. De måste plöja 3 acres, så dem med sitt eget utsäde och lagra skörden. De är skyldiga 3 mått korn i arrende, de måste skära en halv acre äng och sätta höet i stackar, skaffa 4 lass kluven ved, stapla den och skaffa 16 gärdsgårdsstänger. Till påsk är de skyldiga 2 får med 2 lamm. De måste tvätta och klippa fåren, och på order arbeta alla veckor utom tre: jul, påsk och gångdagar (Kristi Himmelfärdsdagen).

Frigivning av en livegen 1277

Må det vara känt för alla att vi har frigivit Henry Bitele, vår livegne bonde, och för egen del och för våra efterträdares del bestämt att han och alla hans ättlingar kan beträda och lämna vår mark utan att bli besvärade av oss eller vår fogde. Han kan också ta sin boskap iväg från vår mark som han behagar utan att vi eller våra efterträdare, eller någon annan i vårt namn, i framtiden begär något från honom eller hans ättlingar eller hans boskap med hänvisning till livegenskap. Vi kommer alltid i framtiden att vara utestängda från alla sorters rätt och krav på honom, hans arvingar och deras gods. Enda undantaget är ett par sporrar i årlig ränta att betalas till oss varje påsk som ersättning för tjänsteplikten.

RIDDARE

Under medeltiden var riddarna nästan oslagbara på slagfältet. De var som 1900-talets stridsvagnar som dundrade fram i full fart, klädda i järn. Samtidigt fanns det ett romantiskt skimmer kring riddarna. De skulle vara höviska och ädla, och alltid uppträda ridderligt. Här kan du läsa en sång av en sydfrensk trubadur från 1100-talet, som själv var en framgångsrik riddare.

Bertran de Born,

"En sång om krigets fröjder"

Mig fröjdas vårens ljuva tid,
när blom står nytt bland gräs och grönt;
mig fröjdas, när jag hör därvid
de muntra fåglars sånger skönt
slå ut från snår och lundar;
mig fröjdas att se fältet täckt
med tält vid tält, när dagen bräckt,
och att när striden stundar
se man och häst i vapendräkt
stå redo stolt och oförsträckt.

Mig fröjdas, när den tappra herrn till anfall går
med ökat lopp på präktig stridshäst, smidd i järn;
ty så kan han sin hela tropp ett gott exempel lära.
Var god vasall bör då ge akt
att han sin herre oförsagt
i spåren följer nära;
ty den blott undgår då förakt
som hugg tar mot och ger med makt.

(Övers. Frans G. Bengtsson)

Mig fröjdas att ur skog och mark
es allting för en förtrupp fly
och att bak den se nalkas starkt
i trav en här vid vapengny;
det är mig lust och gamman
att runt en kringränd borg och stad
se kasts-kott fara brant åstad
och murar braka samman
och att på fält se män i rad
stå fast bak skans och palissad.